

BUITEN

29^E JAARGANG N^O. 7

ZATERDAG 16 FEBRUARI 1935

IN DE ST. JANSKERK TE GOUDA
DE GEBRANDSCHILDERDE GLAZEN STELLEN VOOR „DE VRIJHEID DER CONSCIËNTIE” EN ZIJN IN
1596 VERTAALD DOOR G. DE VRIJE

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT	INHOUD
IN DE ST. JANSKERK TE GOUDA (ILL.)	BLZ. 73
MISS CREECH UIT REDEMOUTH. NAAR HET ENGELSCHE VAN MALACHI WHITAKER	BLZ. 74—75
DE „NOVA” IN HERCULES (GEÏLL.), DOOR A. S. M. V. W. C.	BLZ. 75
HET LAND VAN DE DINKEL (GEÏLL.), (SLOT), DOOR W. H. DINGELDEIN	BLZ. 76—78
REEËN EN HERTEN (GEÏLL.), DOOR DR. G. BAREN- DRECHT	BLZ. 79—81
EEN WONDERLIJKE GAST (HAEMANTHUS MULTIFLORUS) (GEÏLL.), DOOR L. S.	BLZ. 81
HET GELUKKIGE LEVEN OP HAÏTI (GEÏLL.), DOOR MR. W. J. VAN BALEN	BLZ. 81—84
„CONFETTI!” (GEÏLL.), DOOR THÉO DE VEER . . .	BLZ. 84
VORST EN ZON — EN ELZENKATJES ALS EEN LENTE- BELOFTE (ILL.)	BLZ. 84

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar **Rokin 74—76, Amsterdam**. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.

Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, is verboden.

MISS CREECH UIT REDEM- MOUTH

NAAR HET ENGELSCHE VAN MALACHI WHITAKER

THELMA Creech woonde met haar schrale, bejaarde tante in een klein kustplaatsje. Zij was zevenentwintig, en al was zij ook niet onknap, van middelbare lengte en figuur, en had zij een zachte, diepe stem, zij bezat weinig aantrekkingskracht. Soms verlangde zij wel eens naar een begrijpende vriendin. Mannen ontmoette zij wel. Zij sprak met hen, speelde tennis of bridge met hen en dineerde of danste bij gelegenheid met hen in een eenvoudige zwarte japon met een bloem op den schouder. Maar voor haar waren zij allen blinde muren. Zij wist eenvoudig niets van mannen af, maar dacht een heelehoel van ze te weten.

Op een tamelijk kouden en winderigen dag in Mei, vóór het seizoen eigenlijk geopend was, nam ze den hond van haar tante mee voor een wandeling langs den boulevard en met de gedachte, dat elke jonge vrouw van zevenentwintig bij haar tante inwoonde en onsterfelijke honden meenam op eeuwigdurende wandelingen. Zij was gekleed in een lange lichtbruine jas met een sjaal en een mutsje van dezelfde kleur.

Het strand van Redemouthe lag vol ronde, blauw-grijze steenen van verschillende grootte. Er was heel weinig zand, zoodat het plaatsje grootendeels alleen in aanmerking kwam als herstellingsoord voor oudere menschen; kinderen zag men zelden. Op dezen dag werkten de hooge, grijze hemel, de eenzaamheid, het groene en toch ontmoedigende uitzicht van de kliffen, die met nieuw lentegras bedekt waren, het hijgen van den hond, het koudé flappen van den wind in de opening van haar jas, tamelijk hevig op de zenuwen van miss Creech. Al voortlopend fronste zij het voorhoofd en vroeg zich af of zij niets kon doen om de eentonigheid te verbreken.

In de groene beschutting waar de kliffen begonnen, zag zij een man zitten lezen in een boek, dat haar een kinderboek leek. Hij was zowat dertig, had een tamelijk rood gezicht en lichtbruine oogen. Zij keek naar elk detail van zijn uiterlijk, omdat zij ervan hield menschen op te nemen.

Om te beginnen droeg hij een harden strooioed en die wekte terstond haar antipathie op. Zij dacht: als-ie die moet dragen, waarom dan niet op een zonnigen dag. Maar dat ging haar tenslotte heelemaal niet aan. Hij had een dikke, nieuwe tweed-jas aan en een scherp geplooidé flanellen broek en een blauw overhemd. Ze hield niet van zijn schoenen, die een mengsel van linnen en leer waren, wit en bruin. Ook had hij korte beenen, hetgeen zeggen wilde, dat hij niet lang zou zijn wanneer hij opstond, al leek hij dat ook nu hij zat.

Plotseling schoot hij in den lach om iets dat hij las en miss Creech dacht, hoe buitengewoon knap hij was. Op hetzelfde oogenblik keek hij, nog steeds grinnikend, naar haar op. Zonder goed te weten wat zij deed, ging zij aan den anderen kant van de beschutte plek zitten en glimlachte terug.

„Grappig, hoe die kinderboeken je nog altijd pakken, hè?” zei hij schapig.

„Wat blijft u?”

Zij keek hem bedaard aan. Zij had gehoord wat hij zei, maar wist niets te antwoorden. Haar oogen dwaalden over hem heen. Hij lichtte zijn hoed op, die een beetje aan zijn voorhoofd plakte. Nog steeds bleef zij naar hem kijken en wat gegeneerd zette hij zijn hoed weer op. Hij knipperde met de oogen in haar richting, een beetje droefgeestig. Een oogenblik later had zij het gezicht in de handen verborgen en schaterde. De man lachte ook, de dikke hond blafte en een paar meeuwen zwierden krijschend omlaag.

Toen stond miss Creech op, trok den hond achter zich aan en haastte zich den boulevard langs. De man keek haar een tijdje na, dacht „rare meid!” en keerde philosophisch naar zijn boek terug. Hij kruiste de beenen weer, zette, daar hij het wat koud kreeg, den kraag van zijn nieuwe tweed-jas op en drukte zijn hoed stevig neer. Toen hij vijf minuten gelezen had, hoorde hij iemand en zag hij het meisje met den hond terugkomen.

Miss Creech was tot het besluit gekomen, dat er iets gedaan diende te worden. Zij wist niet hoe zij overweg moest met de mannen, die zij kende, dus zou zij zich oefenen op een onbekenden man. Zijn merkwaardige kleren ten spijt was hij knap, wanneer hij glimlachte. Zij had het gevoel gehad, alsof zij uit haar vel zou springen en haar tante hield niet te zeer rekening met den stand van haar humeur. Ja, zij zou met dezen man praten, zij zou zich aantrekkelijk maken. Zij zou naar hem kijken, hem vleien, hem echt leeren kennen: iets — wat dan ook — aangaande mannen van hem te weten komen. Waarom zou zij aldoor blijven in dien eeuwigen kring van haar gedachten — niets dan hond en tante. Het was niet fair. Ze kon evengoed hier als ergens anders beginnen.

Zij ging weer zitten. Toen zei zij met haar aardige, diepe stem: „Ik heb nooit zoo'n boek gelezen. Mag ik het eens inkijken?”

„Zeker?”

Na drie dagen, die koud en winderig bleven, had miss Creech Bob Fearon heel wat keeren gezien. Hij had haar gevraagd hem Bob te noemen en soms zei zij 's nachts in zichzelf: „O, Bob, Bob, Bob, Bob”, alsof zij schapen telde, en toch klonk het dwaas. En zij voelde, dat zij al minder en minder en nog eens minder van mannen afgewist. Zij waren samen naar een film gegaan, zij hadden met hun beiden over de kliffen gewandeld, zij hadden den hond heel wat keeren afgestapt, zij hadden over het Leven gepraat, maar met dat al was alles precies als het drie dagen te voren geweest was.

De vierde dag begon mooi en warm. Miss Creech ontwaakte in haar ongelooflijk keurige blauwe kamer. Daar lagen haar kleren, netjes opgevouwen: een rolletje schoone kousen voor haar krullende teenen. Zij sliep rustig, zonder woelen. Het dek had nauwelijks bewogen. Het raam was van boven vijf centimeter open. Alles was, zooals het behoorde te zijn.

En voor ontbijt had zij een zacht gekookt ei en een stukje toast, vervolgens een tweede stukje met jam. Zij had een dof-groene japon aangetrokken. Haar tante ontbeet altijd in bed; zij bracht alles naar boven en dronk een tweede kop koffie in den stijven slaapkamerstoel. Zij bewonderde haar tante, omdat die was als zijzelf, en zij voelde, dat zij oud zou kunnen worden op dezelfde wijze, met een hond en een tamelijk goede dienstbode, en misschien een nicht om — om die te doen versuffen.

„Ik ga uit, voor den heelen dag, tante Gina”, zei zij zacht.

Haar tante zei „O?” op verbaasd-vragenden toon.

„Ja, ik ga een lange wandeling maken. Ik voel me wat rusteloos”.

„O”, zei haar tante, dezen keer op anderen toon.

„En ik zou Punch liever niet meenemen, als u 't niet erg vindt”.

„O”, zei haar tante, weer met een andere intonatie.

„Vandaag gaat alles anders worden”, zei Thelma tot zichzelf. Zij voelde zich een heel ander meisje. En zij zag er aardig uit. De onafgebroken glimlachjes der laatste dagen hadden de uitdrukking van haar gezicht verbeterd. Zij had haar bruine haar geborsteld tot het glansde. Haar wangen waren

-schraal en tamelijk bleek, maar het pony maakte, dat haar gezicht niet te lang leek.

Zij droeg een lichte jas over den arm, toen zij op weg was naar de plaats, waar zij Bob Fearon ontmoeten zou. Je kon nooit weten, het weer kon wel eens verraderlijk zijn en zij pakte gauw kou. Fearon wachtte op haar bij de kliffen, waar hij wat droefgeestig zat te lezen — in hetzelfde boek dat hij bij hun eerste ontmoeting gelezen had, dacht zij. Hij was zonder hoed, had een effen bruin overhemd aan en een paar gewone, lichtgele strandschoenen. Allemaal dank zij haar schalksche, dartele opmerkingetjes, dacht zij. Maar zijn gezicht stond wat onbehaaglijk, bijna somber. Dat zag zij niet.

Toen zij langs den rand van de kliffen wandelden, nam miss Creech zijn arm. Die hing levenloos langs hem neer, maar zij bleef hem stevig met haar vingers vasthouden. De morgen was nog vroeg; 't was nog geen tien uur. De zon scheen warm en er was slechts een zuchtje wind, toen zij bij een laaggelegen plek kwamen.

„Zullen we wat gaan zitten?”

„Goed”.

Hij ging stijfjes zitten, terwijl Thelma haar jas uitspreidde en er op neerzank. „Je verstuikt niet dikwijls je enkel, wel?” vroeg hij.

Miss Creech vond dat dit een vreemde opmerking was, na zoo'n lang zwijgen. „O, nee”, antwoordde zij met een warmen glimlach. „Dat heb ik nog nooit gedaan”.

„Daar ben ik blij om”, zei hij eenvoudig.

Zij keek hem peinzend en toch doordringend aan. Bob Fearon was onthutst. Hij was nog nooit op zoo'n manier aangekeken, en hij hield er niet van. Met een meisje praten was goed en best — hij had tien jaar lang met meisjes gepraat zonder nadeelig resultaat — maar er was iets aan dit alles waarmee hij niet ophad.

„Waarom vertel je me niet meer over jezelf?” zei zij op wat zij dacht dat haar meest verleidelijke toon was.

„Ik heb je alle interessants verteld”, antwoordde hij.

„Ja, maar alleen dingen die van geen beteekenis zijn. Maar jezelf, jezelf? Je hebt me verteld, dat je uit liefhebberij kippen houdt, en dat je eens in een vliegmaschine gezeten hebt, en dat je van broodpudding houdt. Maar dat is het niet wat ik weten wil. Ik bedoel meer je ziel”. Zij gloeide, vond dat zij werkelijk heel goed op weg was, tot zij zijn gezicht zag. Plotseling zei zij: „Glimlach tegen me”.

Hij had geen behoefte te glimlachen en keek naar de zee.

„Daar is een boot”, zei hij.

„Die boot kan me niet schelen. Kijk me aan”, zei miss Creech.

Hij keek, en zag een mager gezicht met kleine, lichte oogen, het ondereinde van bruine pony, een rechten neus, smalle lippen, een puntige kin met een of ander vlekje erop.

„Laten we doorloopen”, zei hij. „Ik houd niet van deze plek. Bovendien — wat heb je aan zitten. We zijn toch niet moe, hè?”

„Best”, zei zij vroolijk en vriendelijk.

Het hielp niets. Ze kende de wegen niet om iemand te interesseeren of interessant te maken. Zij had haar gewonen weg verlaten om iets voor dezen man te doen of iets van hem gedaan te krijgen, en hier was die blinde muur weer. Zij wist niet waarom. Hetzelfde was haar vroeger overkomen en zou waarschijnlijk weer gebeuren. Maar zij zou niet versagen. Woede en spijt laaiden in haar op. Waarom zou zij zoo beleefd blijven? Haar stem evenwel zei vriendelijk: „Laten we naar 't strand loopen”.

Hier lag aan den voet van de kliffen een ander klein plaatsje, een ietsje levendiger dan Redemouth. Er waren meer winkels, en meer auto's schoten voort over de witte wegen. Zij kon het dorpsplein zien, waarop enkele bussen stonden.

„Zullen we een ijs gebruiken?” Zij bleef nog even opgewekt praten.

Zij gebruikten een ijs en gingen daarna op een soort houten pier zitten. Er was geen balustrade langs, maar hier en daar stonden twee aan twee dekstoelen. Het was warm en prettig in de zon. Zij zaten op het uiteinde, alleen, en luisterden naar het gemurmel van de zee, recht beneden hen.

Een heele poos zaten zij zoo, zwijgend. Toen stond het meisje op en gaapte.

„Kun je zwemmen?” vroeg zij, op een ietwat luider toon dan anders.

„Hè?” vroeg Fearon, die juist wakker werd uit een dutje. „Of ik zwemmen kan? Ja, dat heb ik heel wat gedaan”.

Zijn stoel stond op het uiterste puntje van de pier. Miss Creech bukte, maakte een vlugge beweging, greep de achterpooten van den stoel met haar sterke handen en had in een oogwenk man en stoel in zee gewipt.

Zij hoorde het geplas en gespetter en geschreeuw heel goed, toen zij langzaam en droefgeestig de pier af liep, naar het stadje toe. Het eene oogenblik dacht zij eenige kennis en ervaring opgedaan te hebben, het volgende dacht zij: „Nee, ik heb er toch niets mee gewonnen”. Zij had wèl eenige kennis opgedaan, maar zou hiervan nooit gebruik weten te maken.

De „Nova” in Hercules

IN het sterrenbeeld Hercules is een nieuwe ster verschenen, zoo hebben de dagbladen ons verteld. De gewone krantenlezer zal het misschien niet eens opgemerkt hebben. Als het nu nog een filmster was! Dan ook: Hercules bestaat al uit een tiental flink zichtbare bollen . . . . Maar de sterrenkundigen hebben de „nova” met gejuich in de uitgebreide sterrenfamilie verwelkomd. ☼ De „nieuwe” in Hercules, die het belangrijkste hemelverschijnsel wordt geacht dat de tegenwoordig zooveel verbeterde instrumenten te bestudeeren hebben gekregen, heeft enkele voor den onderzoeker kostbare eigenschappen. Ten eerste is zij door haar stand het heele jaar zichtbaar. Dan heeft zij de merkwaardigheid, 's morgens zwakker te zijn dan 's avonds — alsof haar licht tegen den nacht wordt opgedraaid. De lichtsterkte is dus veranderlijk; met Kerstmisbijv. was de ster flauwer dan in 't laatst van December. Met de sterke kijkers waarover men in Amerika beschikt, is dat nauwkeurig nagegaan en zijn ook foto's van het spectrum gemaakt. Het belangrijkste van deze nova is echter, dat men door haar hoopt te kunnen uitmaken hoe het komt, dat er nu en dan ineens zoo'n nieuwe ster van duizenden graden hitte aan het uitspannel opvlamt en na eenigen tijd weer verdwijnt. Is daar een wereld in brand geraakt en waardoor? Ontstaan op dezelfde wijs nieuwe zonnen? Zijn misschien de veranderlijke „nevels” niets dan „novae”? ☼ Een nevel — wel te onderscheiden van een „sterrenhoop” — is, naar men aanneemt, een gloeiend, lichtgevend gas. De nevel in het sterrenbeeld Orion is beroemd, ook wegens de nabijheid van een donkeren nevel, met den vermaarden „paardekop”, die zichtbaar wordt door al het licht in 't rond. Een bezichtiging, bijv. door den grooten kijkers der Leidsche sterrenwacht, maakt een onuitwischbaren indruk. Dat er nu onder die nevels ook zijn, welke in lichtkracht veranderen, heeft de geleerden sinds lang tot gissingen gebracht. De nieuwe ster zal, hoopt men, daarover klaarheid brengen, misschien leeren, dat zulke nevels aan novae nauw verwant, wellicht een type van novae zijn. ☼ Nog willen sommigen verband zoeken tusschen novae en kosmische stralen. De lichtsterkte der Nova Herculis, die met het bloote oog te zien is, maar (omstr. 6 uur in den avond) nogal laag aan de kim staat, wordt door de Amerikaanse sterrenkundigen op de 2de grootte geschat; onze landgenoot Dr. A. J. M. Wanders zag haar als een ster van de eerste grootte.

A. S. M. v. W. C.

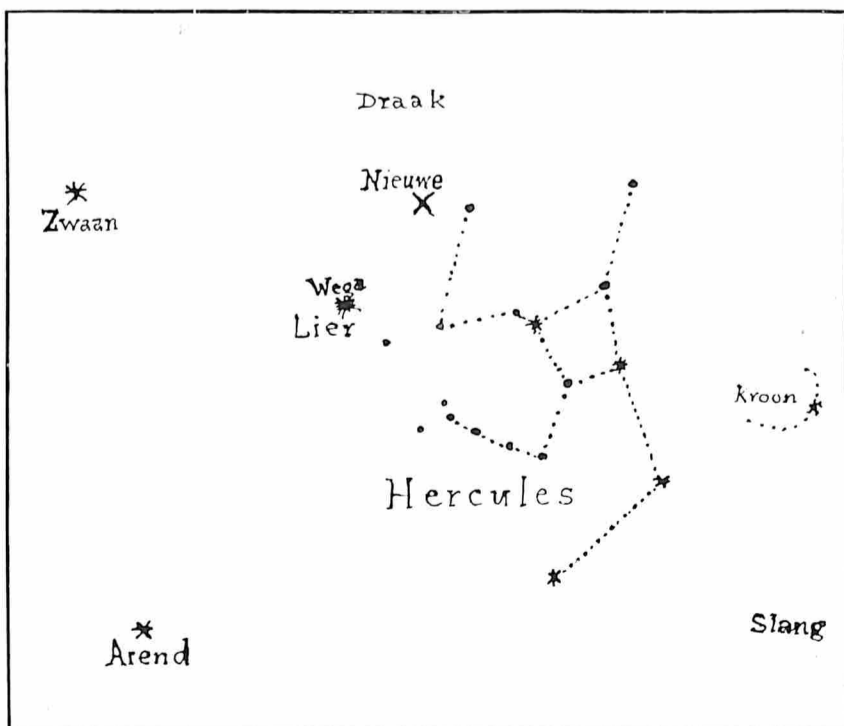

Foto W. H. Dingeldein

DE RIJKE FLORA DER DINKELOEVERS OP HARSEVELD

DOOR HET LAND VAN DE DINKEL

DOOR W. H. DINGELDEIN

(IV) (Slot)

EVENALS Losser ligt het dorp Denekamp niet onmiddellijk aan den Dinkeloever, doch een flink eind eraf en waarom dit zoo is, leert overtuigend een hooge vloed in winter of voorjaar. Abnormaal hooge waterstanden worden zeldzaam, dank zij den beteren afvoer, doch wanneer na aanhoudenden zwaren regen- of sneeuwval de Dinkel buiten haar oevers treedt en de groengronden om het dorp weer haar natuurlijke taak van oude rivierbeddingen vervullen, komt het water juist tot aan de hooge esschen, die als horsten het dorp in wijden hoog omringen. Zoo waren deze de aangewezen plek voor de oudste nederzetting. ☒ „Daginghem” is de oudst bekende naam voor het dorp, dat thans Denekamp heet. Men neemt aan, dat de naam van een persoonsnaam is afgeleid, het oud-Germaansche „Dago”, dat dag beteekent en wellicht een afkorting is van Dagobraht, Dagobert = hij die schittert als de dag. Zoo zal dan Daginghem beteekenen: de woonplaats van Dago's geslacht. De overgang van een naam als dezen in „Denekamp” is een verschijnsel, dat men ook kan waarnemen bij de plaatsnamen Emmelkamp en Gölenkamp, oudtijds Empnichem en Godelinnchem, beide in de Nedergraafschap Bentheim gelegen. ☒ „Denecham”, aldus de reiziger-teekenaar Andries Schoemaker, die op zijn zwerftochten door Twente en Bentheim in 1729 ook Denekamp bezocht, „is een dorp gelegen in de proventie van Over Issel grensende naar het graafschap Bentem: omtrent ter halver wegh tusschen Oostmarschen en Gilhuys dicht bij het reviertje den Dinkel: Is een redelijk dorp in dat gewest (n.l. Overijssel), maar gans niet regulier en heeft rondom sig deftige zaaïjlanden en houtgewas, dat seer aangenaam voor 't oog is en geeft den aanschouwer goet genoeg. De kerk aldaar is een bequaam kerkje doch niet groot met een spitsen toorn . . . van bentemer steen gebout.” ☒ Het oudste gedeelte dezer kerk, gewijd aan den H. Nicolaas, op wiens feestdag alle schoolkinderen vakantie hebben, dagteekent uit het mid-

den der dertiende eeuw en is opgetrokken in een stijl, die nog vermenging van de verdwijnende Romaansche met de opkomende Gotische vormen vertoont, en waarvan het zuiderportaal het beste voorbeeld is. Misschien wel een eeuw later, doch in ieder geval vóór 1436, is de zware toren er tegen aan gebouwd. Door den architect Van der Kloot Meyburg werd hij in zijn „80 schetsen van oude dorpskerken” afgebeeld. Men late zich echter niet misleiden door het Romaansche portaal, dat pas bij de restauratie in 1911 den Gotischen ingang heeft vervangen en volstrekt niet te rechtvaardigen is. ☒ Toren en oude kerk met hun massieve muren van Bentheimer zandsteen, in wier voegen de groene bosjes van de muurvarens zich hebben genesteld, zijn onze belangstelling overwaard. Het eenvoudige dorpskerkje, door Schoemaker geteekend, omringd door het kerkhof met zijn krans van linden, welks toegangen door een tweetal zware gesmede „verekensroosters” voor het viervoetige wroetende vee werden versperd, werd in 1810, toen het uit de handen der Hervormden weer in die van zijn oorspronkelijke bezitters was overgegaan, vergroot tot een kruis-kerk, geheel in stijl met het oudste stuk. Doch een eeuw later werd dit nieuwe gedeelte afgebroken, om door een koepelbouw van baksteen met zandsteenversiering te worden vervangen; of de bouwmeester echter een harmonische vereeniging van nieuw met oud heeft geschapen, is nog altijd een twistvraag! ☒ In den toren met zijn driekantigen uitbouw, waarin de steenen wenteltrap naar boven draait, hangt de trits van klokken, waar Denekamp terecht trotsch op mag zijn. Wolter Westerhues, de beroemde Munstersche klokgieter, goot de St. Nicolaas- of brandklok in 1518, de Salvator of groote klok (anderhalven meter in doorsnede) in 1530, terwijl het kleinere „middagklokje”, aan Maria gegoten werd en dus weldra zijn vijfhonderdsten verjaardag kan herdenken! ☒ Als op den vooravond van de groote

Christelijke feesten en op het feest van den kerkpatroon St. Nicolaas, evenals op andere hoogtijden, het gebeier der klokken (e-d-e-e) in blijden melodieuzen dans over het dorp weerklinkt, kan men meezingen:

„Nen mengel beer, gebraden hoon,
dat komp den groaf van Bèentem
[too.”

☞ Een herinnering aan graaf Everwijn II van Bentheim, die in 1516 eigenaar de naburige havezate Singraven werd en ongetwijfeld door milde giften het gieten der beide grootste klokken mogelijk heeft gemaakt. ☞ Het ontroerendst beieren zij wel, als op Paaschzondag na het oprichten en verkoopen van de Paaschtaak de menigte in devoten gang, als gold het een processie, onder het zingen der eeuwenoude Paaschliederen van de Paaschweide dorpwaarts keert en de klokken beginnen te luiden, eerst aarzelend, dan aanzwellend, en als muziek den zang

van het volk begeleiden en doorspelen. ☞ Want telken jare, als het feest der Opstanding nadert, kiest de Denekamper jeugd een aanvoerder, die „Judas” heet, en een helper, die den naam „Krioter” (= Iskariother) draagt. Op Palmzondag gaan de jongens van het dorp met hun aanvoerders aan 't hoofd zingend de huizen langs, om „eier te gaddern”, waarbij klinkende munt natuurlijk even welkom is, ja langzamerhand regel begint te worden. Voor een deel van de opbrengst der collecte wordt hout voor het Paaschvuur gekocht, dat op Paaschzondag zal branden. ☞ Als op dien dag het middagmaal afgeloopen is, trekt de geheele schaar naar het huis Singraven, om volgens vast gebruik een boom te vragen. Moest men zich daartoe van ouds op het huis Beugelskamp vervoegen, thans, nu dit goed met Singraven vereenigd is, schenkt de eigenaar van dit laatste den boom. Hij wordt aangewezen, gehakt en nauwelijks ligt hij geveld, of rappe handen grijpen toe, vormen een keten en sleepen hem moeizaam naar 't dorp. Weer klinken op dezen tocht de oude liederen. Even blijft hij bij de R.K. kerk liggen, doch na de vesper wordt hij verder gesleept naar de Paaschweide, eertijds heide, bij 't erve Elferman. Reeds ligt daar de groote hoop dennenhout voor 't

Foto W. H. Dingemans

DE ST. NICOLAASKERK TE DENEKAMP OP EEN WINTERDAG

vuur, dat de vorige dagen met wagens vol is bijeengebracht. Boven aan den staak, zoo mogelijk in een „straampen” (gaffel), wordt een teerton, gevuld met brandbare stoffen, vastgespijkerd en geketend. Met vereende krachten wordt hij opgericht en de Zondagsche pakken worden niet ontzien bij dit zware werk. Dan wordt een ladder tegen den stam gezet, door Judas beklommen en de staak verkocht. Ook het aansteken der teerton wordt aanbesteed. ☞ Als dan de avond is gevallen, wordt het Paaschvuur ontstoken. Knetterend slaat de vlam door de droge dennenaalden en een zuil van rook en vonken rijst ten hemel. Tegelijk wordt ook de vlam geworpen in de ton, die ook weldra oplaait als een baken in den nacht, terwijl alom aan den horizon rosse plekken verraden, dat weer de lentevuren branden in Twenteland. De menigte staat om 't vuur en zingt het drietal liederen: „Daar nu het feest van Paschen is”, „Heden is de grootste dag” en „Christus is opgestanden”. ☞ En als de laatste vonken verglimmen, gaan allen huiswaarts; het Paaschvuur behoort weer een jaar lang tot het verleden. ☞ In den advent hoort men nog overal den „woonderen klaank” van den Midwintershoorn door de avondstilte. Zijn geluid verstomt eerst, wanneer Driekoningen nadert. ☞ Doch de nieuwe tijd schrijdt onweerstaanbaar

voort. De oude dorpshuizen met hun groote niendeur naar den straatkant en hun mestvaalten voor den ingang, die wij in onze jonge jaren nog zoo goed kenden, hebben langzamerhand plaats moeten maken voor nieuwe gebouwen, die dikwijls reeds steedsche allures hebben aangenomen. Ook de Nedersaksische „losse huuze” in de boerschappen zijn, het eene voor het andere na, gemoderniseerd. In Beuningen is er nog één, in Noord-Deurningen eveneens; alleen Tilligte kan nog op enkele meer bogen, doch voor hoelang nog? Veel is er geknoeid in den woningbouw bij de boeren, en het is een gelukkige gedachte van den eigenaar van een der grootste landgoederen bij Denekamp, dat hij bij vernieuwing der huizen zijner pachters den ouden stijl, die zoo goed met het landschap harmonieert, aanhoudt, maar tevens recht doet weder-

IN HET STERREBOSCH BIJ DENEKAMP

varen aan de eischen van den tegenwoordigen tijd ten opzichte van economie en hygiëne. ☞ Grootte goederen lagen en liggen er nog in de Dinkelstreek. Mooie loofbosschen, sappige weiden en kampen bouwland, meien met hooge wallen van akkerhout, dennebosch en heide, afgewisseld door de schoone waterpartijen van de Dinkel en zijn „uitlagen”, van Omvloed en Kampbeek, vormen een geheel, dat men elders in Twente welhaast te vergeefs zoekt. ☞ Voorbij de Beuningerbrug beginnen de uitgestrekte loofbosschen van Borg-Beuningen, een bezitting van den heer D. W. van Wulfften Palthe. Ten zuid-oosten van den Oldenzaalschen straatweg het Sterrebosch met zijn prachtige gebogen laan van oude beuken, die de wijde Dinkelbocht begeleidt en waarvan er verscheidene schuin over den waterspiegel hangen. Ten noord-westen der straat het veel grootere Borgbosch, welks lange rechte allée dicht langs de villa de Borg leidt, in wier nabijheid het oude huis Borg-Beuningen lag, in de Middeleeuwen een bezitting van de heeren van Boningen. Het aanzienlijke geslacht der Twickels was er in de 16e en 17e eeuw gezeteld, heeren met een woeligen geest, die veel van zich deden spreken in Staat en Kerk. Sinds lang is het oude huis afgebroken en alleen de gracht wijst de plek aan,

waar het stond. Ook het naburige huis Beugelskamp was een tijdlang in het bezit der Twickelo's, doch ook hier is de glorie van het sterke kasteel reeds lang historie geworden. ☞ Wanneer de Dinkel het gebied van de Borg verlaten heeft, slingert zij zich in wijde bochten door de weiden van Singraven, om zo om door bosschen en boomgroepen. Bij de Piggenbrug blinkt het stille water van

Foto W. H. Dingeldein

HUIZE SINGRAVEN BIJ DENEKAMP

de Visscherij, waar de hooge peppels en het geboomte van het Singraver park zich in weerspiegelen en de breede plompebladeren drijven op het effen vlak. In een bocht der rivier, op een schiereiland, ligt het deftige huis Singraven, middelpunt der oude havezate, bijna de eenige om Denekamp, die stand wist te houden toen na de agrarische crisis in de achttiende eeuw menig landedelman ten gronde ging en zijn eigendommen met hypotheek bezwaard, dan verkocht en ten slotte gesloopt worden. ☞ Johan Hundenberg was het, die in de onrustige tijden van het begin der vijftiende eeuw op de plaats, waar nu het huis ligt, zijn „munitio in Syngraven” stichtte en vele eeuwen zijn sedert voorbijgegaan. Eén, die zich „echte, rechte vrij-schepen van het Heilige Roomsche Rijk” noemde, woonde er; Begijnen zonderden er zich af van de wereld in de ongelukkige jaren van den Gelderschen Oorlog: de graven van Bentheim en adellijke geslachten als de Sloets en de Thouars' hadden het in bezit. De landrentmeester Gerhard Sloet liet in 1661 door een bekwaam bouwmeester den toren bouwen in den schoonen stijl der late renaissance en de tegenwoordige eigenaar zette in zekeren zin diens werk voort door den geheelen voorgevel in overeenstemming met de architectuur van den toren te brengen en zoo een waardig geheel te scheppen. ☞ Breed is de Dinkel hier bij Singraven, want haar loop wordt geremd door de stuw van den grooten watermolen. Door de omhooggetrokken schutten heen stort zich het water met kracht op de schepraderen, die in snelle vaart rondwentelen, zoodat er een wolk van fijn waterstof opstuift, dat de groene mossen

drenkt, die de muren bekleeden. In den wijden molenkolk komt het melkwitte schuim tot rust, om zachtken verder te vlieten naar het noorden, door de bosschen en weiden van Achterhof, Hagelmeien en Harseveld. ☞ Ook de molen, in de laatste jaren grondig gerestaureerd, kan op een eerbiedwaardige geschiedenis bogen. Tal van wapensteen, de oudste van 1544, spreken van herstellingen en ook van lotswissematen. ☞ De molen met het huis heeft gedeeld. ☞ De bosschen van de Borg en Singraven herbergen een zeer rijke flora, die op den ouden humusrijken bodem welig tiert. Daar bloeien de zeldzame rapunzel en de gele doovenetel, heekkruid, boschwederik en wintergroen, heksenkruid, gierstgras en zeldzame varen, kruiden, terwijl talloze zangers van het woud in de Meimaand het bosch vervullen met hun lied in allerlei toonaard. ☞ Als de Dinkel onder het Almelosche kanaal is doorgeleid, vervolgt zij haar weg door de boerschap Tilligte. Alvorens Twente te verlaten, doorsnijdt zij nog het lage hooi- en broekland van den Ottershagen, een uitverlaging oord voor watervogels. Nog golft hier in den winter breed het water en houden schuwe ganzen en zwanen er op hun zwerftochten rust. Een paar eendenkooien, van „Kniep-Jan” en de „Hoogboer”, liggen er aan den rand der wijde

vlakke, waarachter de heuvels van Ootmarsum en Hezinge oprijzen. Doch wellicht zal deze toestand spoedig tot het verleden behooren, want men is druk bezig met het graven van een kanaal, dat deze lage gronden zal ontlasten van het ongewenschte water en het overtollige zijdelings langs de Dinkel naar den Lager Omvloed op Duitsch gebied zal brengen. ☞ Dan, over de grens,

doorstroomt de Dinkel de vroegere heerlijkheid Lage, eenmaal een Twentsch enclave in het graafschap Bentheim, thans eigendom van baron Heeckeren van Wassenaar, die ook het prachtige goed Twickel bij Delden bezit. Ook bij Lage wordt het Dinkelwater nogmaals opgehouden door een watermolen, in welks nabijheid de bouwvallen van het kasteel liggen, in den Tachtigjarigen Oorlog opgeblazen door prins Maurits' troepen in hetzelfde jaar, dat Oldenzaal voorgoed in Staatsche handen overging (1626). ☞ Zoo hebben wij in dit viertal artikelen de Dinkel op haar loop gevolgd, doch van zooveel hebben wij niet gesproken, dat vermelding meer dan waard was. Slechts vluchtig hebben wij gerept van het uitgestrekte heuvelland van Ootmarsum, Nutter en Hezinge, ook tot het stroomgebied van ons riviertje behoorend. Geen recht hebben de heiden met hun vennen en plassen wedervaren: nauwelijks is er gesproken over het oeverlandschap van de Punt- en Gele beek, de broekgronden van Tilligter-, Volter- en Agelerboek met de oude walburcht den Hunenborg, door sagen omzweefd. Doch dit alles worde voor later bewaard.

Een criticus maakte eens tegenover DUMAS FILS aanmerking op den zin in een der romans van den schrijver, waarin sprake was van „de pijnlijke leegte, die oogenblikken van zwakte opwekken”. „Dat is toch een zonderling beeld. Hoe kan nu een leeg zaak pijn doen?” Waarop Dumas koeltjes: „Maar, mon cher, heb je dan nog nooit hoofdpijn gehad?”

REEËN EN HERTEN

DOOR DR. G. BARENDRECHT

ER is in den loop der tijden heel wat veranderd in de dierenwereld van ons lieve landje, niet slechts sinds den tijd, waarin de klei, waar nu de Tegelsche fabrikanten hun gresbuizen van bakken, werd neergelegd, toen blijkens de in dezelve gevonden overblijfselen, neushoorns en olifanten deze streken onveilig maakten, nieuwsgierig gadege-lagen door Nederlandsche apen; neen, ook sedert het begin van onze jaartelling, dus ten aanschouwe van ons volk zelf, is er heel wat veranderd. Er zijn soorten verdwenen en soorten bijgekomen, het eerste meer dan het laatste, het eerste meestal door ons toedoen, het laatste meestal tegen onzen zin, het eerste meestal een verlies, het laatste veelal geen aanwinst. Zie de Chineesche wolhandkrab, de bruine rat en de, nog niet aanwezige beverrat. En vraag den duineigenaar, of hij er eigenlijk wel blij mee is, dat hij heerscht over een paar duizend konijnen, die overal gaan graven, waar hij met veel moeite het stuivende zand heeft vastgelegd. ☼ Maar wat is er al niet verdwenen! In onze geschiedenisboekjes op school lazen wij, betreffende de levenswijze van onze voorouders, dat zij zich kleedden in dierenvelen (dat doet onze betere helft nog) en door vele wilde dieren werden bedreigd. Die wilde dieren waren dan: beer en wolf, oeros en wisent, wild zwijn en hert. Alleen het laatste nam aan de bedreiging geen deel en bleef daarom gespaard tot op den dag van heden. Maar alle gekheid op een stokje, het is wel de moeite waard eens na te gaan door welke verschillende oorzaken we van al die dieren zijn afge-raakt. Dat het bestaan van beer en wolf met een ook maar eenigszins gecultiveerde kleine uitgestrektheid

zonder ontoegankelijke bergen en bosschen niet te rijmen is, is zonder meer duidelijk. Iets anders is het met den wisent en den oeros. Beide vormden geen gevaar voor de zich ontwikkelende kleine gemeenschapsjes en zijn in onze streken toch al vóór den aanvang der middeleeuwen verdwenen. Waarschijnlijk hebben wij hier wel te doen met dieren, die zich eigener beweging hebben teruggetrokken, om hun vernietiging later meer oostwaarts te ondergaan. Ook waren de toestanden hier vóór den graventijd wel te ongeregeld, om aan jachtverordeningen het aanzijn te geven. ☼ Edelhert en ree hebben daar echter nog net van kunnen profiteeren en zoo hebben adellijke prerogatieven, opgevolgd door regentenpretenties, tenminste twee kapitale wildsoorten veilig in onzen democratischen tijd binnengeloodst. Als de Fransche revolutie een halve eeuw eerder was uitgebroken, waren we misschien ook die twee armer geweest. We kunnen gerust aannemen, dat, als het hier zuiver een strijd tusschen mensch en dier had gegolden, deze al vóór de kruistochten in het nadeel van het laatste zou zijn beslist. Maar door het feudale stelsel was het aan het grootste deel der bevolking op straffe des doods verboden een hert of ree ook maar met een vinger aan te raken, dus bleven er aanvankelijk te weinig en te slecht uitgeruste vervolgers over om een ernstige bedreiging voor hun voortbestaan te vormen en toen ook dat anders werd, waren de breinen al genoeg verhelderd om een stelsel van beperkende bepalingen en regels te ontwerpen. Trouwens, iedere Heer jaagde op zijn eigen terrein en had er dus zelf het meeste belang bij om te zorgen, dat er voor zijn nakomelingen ook nog wat overbleef. Als de riddertijd ten einde loopt, is het jachtvermaak al in een dusdanig stadium van ontwikke-

ling gekomen, dat het jachtrecht een afzonderlijk object is geworden, dat òf uit den faillieten boedel der feodaliteit wordt gered, òf door rijke burgers wordt gekocht. Hiermede trad feitelijk de toestand in, dien wij nu nog kennen. Als wij ons nu nog kunnen verheugen over een ree tusschen de eiken-singels of een koppel herten onder de dennen, komt dat doordat die dieren daar een geldswaarde vertegenwoordigen, die ver uitgaat boven de reële waarde. ☼ Toch zijn ze als soort nooit heelemaal veilig geweest en dat zijn ze nog niet. Zoo veel plezier als de jachtheer van zijn dieren heeft, zooveel ergernis heeft de boer, en soms ook de boschbouwer er aan. En zoo komt het dan, dat er al eeuwen een strijd gaande is tusschen jager en grondgebruiker, die ten onzent voor enkele jaren weer een beetje meer in het voordeel van den laatste is beslist, tot nadeel van het wild. Wij willen echter hopen, dat dezelfde democratie, die hiertoe geleid heeft, nu eindelijk ook genoeg oog heeft gekregen voor de ideële waarde van ons groote wild, om het een ruim asylrecht toe te kennen. ☼ Aan het bestaan van herten en reeën is hier met dat al toch wel iets kunstmatig gekomen, dat den natuurliehebber even ontstemt, maar met de reeën is de zaak toch altijd nog wel

zoo gesteld, dat ze hier best hun kostje op kunnen halen en dat de jagers er binnen het kader van de beschermende bepalingen (met inachtneming van hun eigen étiquette!) gerust flink achterheen kunnen zitten zonder ze uit te roeien en daarom begroet ik ze toch ook altijd weer met groote ingenomenheid. Wat hun levenswijze aangaat, zijn het ook in ons land nog echte wilde dieren. Het grappige is, dat ze juist daar het meest voorkomen, waar

Foto's Kunst

REEGEIT MET JONG

van een „natuurlijk” landschap geen sprake meer is. Uitgestrekte heidevelden en dennenbosschen trekken hen maar weinig aan. Een afwisseling van roggevelden, weilanden, eikenhakhout en opgaand geboomte is een echt reeënparadijs. Zulke plekken zijn in ons land talrijk genoeg, maar de jachttoestanden vormen den tweeden hoofdfactor en zoo komt het, dat de reeën nogal ongelijk verdeeld zijn. Ik denk, dat de meeste wel voorkomen in Overijsel en Gelderland en in het Utrechtsche. In het Westen ontbreken ze heelemaal, die in het Naardermeer zijn wel de westelijkste. Het lijkt gek: reeën in een meer, maar in het Zuidoosten van het Naardermeer, bij de eendenkooi, ligt een groot stuk vaste grond en daar huizen al sedert jaren een paar reeën, afstammelingen van exemplaren, die bij een drijfjacht uit het Gooi, waar ze ook al heel sporadisch meer voorkomen, daarheen zijn gevlucht. ☼ De zichtbaarheid van de reeën wisselt sterk met de plaats. In het Naardermeer worden ze slechts zelden gezien, dat komt wel hierdoor, dat er daar maar zoo weinig open terrein is, behalve de aangrenzende weiden dan, waar zij zich niet wagen. Ik ken daarentegen ook streken waar zij, doordat de jachtheer zich alleen hun bescherming aantrekt, zoo weinig schuw zijn, dat je ze den heelen dag te zien kunt krijgen en om zoo te zeggen bij iederen hoek, dien je omgaat, even voorzichtig moet zijn om ze niet overhaast op de vlucht te drijven. Wat is dat anders een mooi gezicht, zoo'n paar reeën, die zich in groote sprongen door het hooge gras van een ongemaaid hooiland naar de veilige beschutting van een eikenhakhouthoschje of een hoog roggeveld spoeden! Spoeden is eigenlijk niet het juiste woord, want ze wekken maar zelden den indruk van haast te hebben.

EEN OOGENBLIK RUST

Met groote sprongen bewegen ze zich voort, staan soms even stil om om te kijken en gaan dan weer verder. Wij moeten ons ook vooral niet voorstellen dat zoo'n ree maar in het wilde weg doorloopt op hoop van ergens een goed onderkomen te vinden. Zij kennen alle details van hun woongebied veel beter dan wij en iedere ree houdt er zoo zijn eigen vaste gewoonten op na en heeft zijn vaste schuilplaatsen, waar hij niet dan in den hoogsten nood van afziet. De jachttopziener weet dan ook precies waar op ieder uur van den dag zijn beschermelingen te vinden zijn, welke akkers en aardappelveldjes ze in de avondschemering met een bezoek plegen te vereeren en wat al niet meer. Met die avondschemering bereikt de reeënaactiviteit haar hoogtepunt. Hoe weinig schuw ze soms ook mogen zijn, zooveel als 's avonds zie je er nooit. In het hartje van den zomer komt dat ook wel hierdoor, dat ze, als vele dieren, de heetste middaguren in een veilige schuilplaats slapend doorbrengen, maar de hoofdzaak is toch, dat ze liever de volle honderd procent veiligheid nemen en zich daarom bij voorkeur eerst onder bescherming van de duisternis in het open veld begeven om hun kostje op te scharrelen. Het nadeel is dan heelemaal aan onzen kant: wij kunnen moeilijk meer zien, terwijl zij van hun reukvermogen en hun gehoor, waar het toch maar op aankomt, een even goed gebruik kunnen maken als midden overdag. Het zijn vooral die nachtelijke strooptochten, die hen bij de boeren impopulair hebben gemaakt. Als er niets anders te krijgen is, eten ze wel bladeren en boombast en het beetje wilde grassen, dat onze bosschen opleveren, maar zij weten even goed als wij, dat groene rogge en aardappelloop en allerlei andere verbouwsels heel wat voedzamer zijn. De boer heeft met die klandizie dan ook weinig op en neemt zijn maatregelen. Waar de jacht niet in aanzien en het toezicht slecht is, weet hij het nuttige met het aangename te vereenigen, en stroopt ze weg, maar in de meeste gevallen worden in overleg en samenwerking met den jachttheer de bekende hoge kippengazen afrasteringen gezet, waarvan wij goed doen, de doorgangen steeds achter ons te sluiten, willen we niet een reden te meer geven om artikel 461 toe te passen. In vele gevallen heeft de jachttheer als boscheigenaar even veel reden tot klagen als de boer. Van zijn jonge denntjes eten ze natuurlijk juist de knoppen weg en bovendien gebruikt de bok ze graag als wrijfpaal om zijn gewei aan te „vegen”, waardoor ze deerlijk ontshorst worden. Trouwens, de schors eten ze ook. Al die narigheid komt natuurlijk het meest voor in de akeligste dennebosschen, waar alle vrucht dragende en loofrijke onderhout wordt uitgerooid! Zoo straft het kwaad zichzelf. De zomermaanden zijn voor het reewild de vette maanden en zij zouden er, de

bokken tenminste, nog veel vetter uit te voorschijn komen, als daarin niet tevens de bronsttijd viel, die wel heel wat van hun krachten vergt. Voor de bokken is dat een enerverende en koortsige periode, evenals voor alle herten. Iedere reebok verkeert dan met elken andere op voet van oorlog. In voortdurende gevechten, waarbij het bloed vaak rijkelijk vloeit, weten ze de heerschappij over een of meer geiten te overerven en dagen lang hebben ze dan voor niets anders meer oog, ook niet voor hun veiligheid. Met de jonge geiten hebben ze heel wat te stellen en daarbij komt nog de enerverende aanwezigheid van een aantal minder fortuinlijke bokken, die telkens met geweld verdreven moeten worden. Aan eten komen zij in dien tijd haast niet toe en zoo gaan ze aardig slap den herfst in. Die eerste herfstmaanden moeten zij zich dan ook zeer ten nutte maken om de verschrikkingen van den winter, met voedsel-

schaarschte en koude, te doorstaan. Hoe zij er zich ten slotte doorheen slaan, is een raadsel. Waar eikels liggen, leveren die tenminste nog een voedzaam gerecht op, maar dat is lang niet overal het geval en dan wordt het wel een crisismenu van bast en takken, afgewisseld met wat dorre bladeren en grassen en resten, die op de akkers zijn blijven staan. Boscheigenaars, die wat voor hun reeën voelen, zorgen dan ook wel voor wat extra voer, hooi en eikels, dat op vaste plekken wordt neergelegd en dat helpt ook wel, maar het feit blijft toch, dat er heel wat zijn, vooral onder de ziekelijke en oude exemplaren, die er het loodje bij leggen. Tegen de koude zijn ze beter beschermd, want als de winter eenmaal in het land is, heeft de bruinroode zomervacht plaats gemaakt voor den veel dikkeren winterpels, die grijsbruin van kleur is. Kleurvariaties komen trouwens ook nogal eens voor, vooral in het donkere, soms ontmoeten wij 's zomers reeën, die nagenoeg zwart zijn. In den zomer vinden we de reeën meestal maar met weinigen bijeen en ook de verbanden, die in den paartijd ontstaan, kunnen niet als echte kudden worden beschouwd. 's Winters vereenigen zij zich daarentegen vaak tot groote troepen, die dan voorgegaan worden door een der oudste geiten, wier sociaal gevoel wel iets meer ontwikkeld schijnt te zijn dan dat van de bokken, die trouwens heelemaal een zeer weinig beminnelijken aard hebben. In landen, die meer met oernatuur gezegend zijn dan het onze, hebben zij natuurlijk ook juist in de wintermaanden meer dan ooit van roofdieren te lijden, bij ons blijven de natuurlijke vijanden beperkt tot allerlei parasieten. Vooral een soort schapenhorzel, die haar larven in de neusgaten van de rustende dieren legt, kan kolosale verwoestingen aanrichten, iets waar eigenlijk alle hertensoorten aan onderhevig zijn. De larven van die vlieg nestelen

EEN REEBOK

zich n.l. in de neus- en keelholte. Lastig zijn ze daar natuurlijk altijd en de dieren verdoen heel wat tijd met vergeefsche pogingen om die kwelgeesten weg te niezen en te hoesten, maar soms dalen ze tot in het strottenhoofd af, wat dan tot directe verstikking voert. ☼ In Mei worden de jongen geboren, meestal een tweetal roodbruine diertjes met geelwitte vlekkenrijen, die heel wat van de moeder vergen, vooral op het gebied van bescherming. Want al hebben we ook geen wolven meer, die een volwassen ree aankunnen, er zijn nog altijd vossen en rondzwervende honden, die het erop gemunt hebben en kraaien, die er ook geen been in zien, zoo'n jong reetje de oogen uit te pikken en in de eerste week zijn ze volkomen hulpbehoevend. Gelukkig groeien ze hard en al gauw trekken zij er met de moeder mee op uit, om zelf voedsel te zoeken. Toch blijven ze nog lang zuigen, waarschijnlijk heel den winter door. ☼ Over de geweivorming in het algemeen komen we bij de herten nog te spreken, maar hier moeten toch even de reeën-eigenaardigheden op dit gebied vermeld worden. Het eerste gewei ontstaat eigenlijk al in den herfst van hetzelfde jaar, waarin het bokje geboren is. Het bestaat uit een paar eenvoudige knoppen, zonder rozenkrans, dat aan het einde van den winter alweer wordt afgeworpen. In den loop van den daarop volgenden zomer ontwikkelt zich dan het eerste echte gewei, dat een rozenkrans heeft en meestal uit één rechte spies bestaat. Die rozenkrans is de verdikte, „geparelde” rand onderaan het gedeelte, dat telkenjare wordt afgeworpen. De bok, die zich met dat rechte gewei getooid heeft, heet nu spiesbok. In den herfst wordt het afgeworpen en nu ontstaat een gewei met twee einden aan iederen hoorn, dat het dier den naam gaffelbok verschaft. In het derde jaar ontstaat het zeseindige gewei, dat de meeste bokken hun heele leven door ieder

jaar weer krijgen. Vorming van meer einden komt bij reeën betrekkelijk weinig voor: wel wordt het gewei nog grooter en sterker gepareld naarmate de bok ouder wordt. Hoe sterker gepareld, d.w.z. bezet met rijen kleine witte knobbeltjes, des te hooger stijgt het in des jagers aching. Er is wel geen hertensoort, die zooveel aberraties in den geweivorm vertoont als juist het ree. Dat begint al hiermede, dat soms ook de reegeit zich het bezit van zoo'n hoofdtooisel aanmatigt. Verder kan het gebeuren, dat het stadium spiesbok, of zelfs gaffelbok wordt overgeslagen en de eenjarige bok dadelijk zes einden krijgt. Daar staat weer tegenover, dat er ook bokken zijn, die het hun heele leven niet verder brengen dan die eene spies. Dat is een kwaad ding, want met die dolken kunnen ze in den bronsttijd hun rivalen ernstige verwondingen toebrengen en zelfs dooden.

De jager is er dus zoo gauw mogelijk bij om die „moordenaars” weg te schieten. Oude, kapitale bokken zetten soms een achteindig gewei op, dat is dus een afwijking ten goede, maar de afwijkingen naar den anderen kant zijn veel talrijker. Daar is b.v. het pruikengewei, een lage, breede, warrige massa, die vlak op den kop zit en het dier een allerzonderlingst uiterlijk verleent. ☼ Gejaagd worden de reeën onder onze jachtwet maar een korten tijd van het jaar, gestroopt het heele jaar door. Behalve met het geweer gaat de strooper hen ook met strikken te lijf. Evenals de konijnen hebben de reeën n.l. ook hun vaste wegen, waarlangs ze „wisselen”: aan het platgelopen gras en de afgescheurde twijgen zijn die te herkennen.

Daarin hangt nu de strooper op kophoogte een loopenden strik van sterk koperdraad, die dus op dezelfde manier als een konijnenstrik zijn moordend werk moet doen. (Slot volgt)

EEN WONDERLIJKE GAST

HAEMANTHUS MULTIFLORUS

„POEDERKWAST” is de benaming, die in ons land aan de plant gegeven is, en zij is wel karakteristiek. Want bekijkt u de foto maar eens: een ronde bal van bloempjes, die tot 15 cm doorsnede kan hebben. De kleur is zalmrood; vandaar natuurlijk de Latijnsche benaming *Haemanthus* d.i. Bloedbloem. ☼ We zien al direct, dat de plant hier niet thuishoort. 't Is een bolgewas, dat vooral in Midden-Afrika voorkomt. Er zijn veel soorten *Haemanthus*; zij worden alle onder koud of warm glas gehouden en als tuinplant kunnen we de Poederkwast dus nooit gebruiken. Maar zelfs al kunnen we er in eigen huis geen cultuur van beginnen, dan is het toch wel de moeite waard, zoo'n eigenaardigen knaap eens nader te bekijken. ☼ Het begin van alles is een bol. Zoowel wat vorm als wat grootte aangaat, kunnen we hem met een ui vergelijken; ook de opperhuid is hier fijn en glanzend. De bol heeft paarse stippels. ☼ Gedurende den winter is de bol in de warme kas droog bewaard, bij voorkeur in den pot, om uitdrogen te voorkomen. Maar in 't voorjaar begint de groei weer en dan worden de bollen weer in goeden, vetten grond opgepot en op bodemwarmte in de turfmoalm ingegraven. Bij een temperatuur van 70 gr. F. en zeer matig water loopt de bol goed uit en later mogen we dan goed gaan watergeven. Spoedig groeit de bloemstengel uit, die paars gestippeld is. Het blad is heldergroen en glanzend en blijft eerst veel lager dan de bloemen;

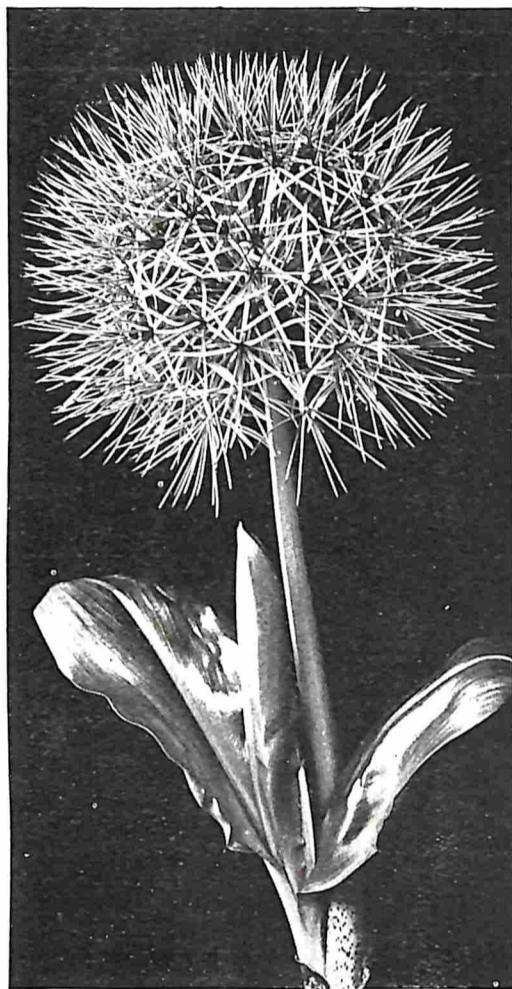
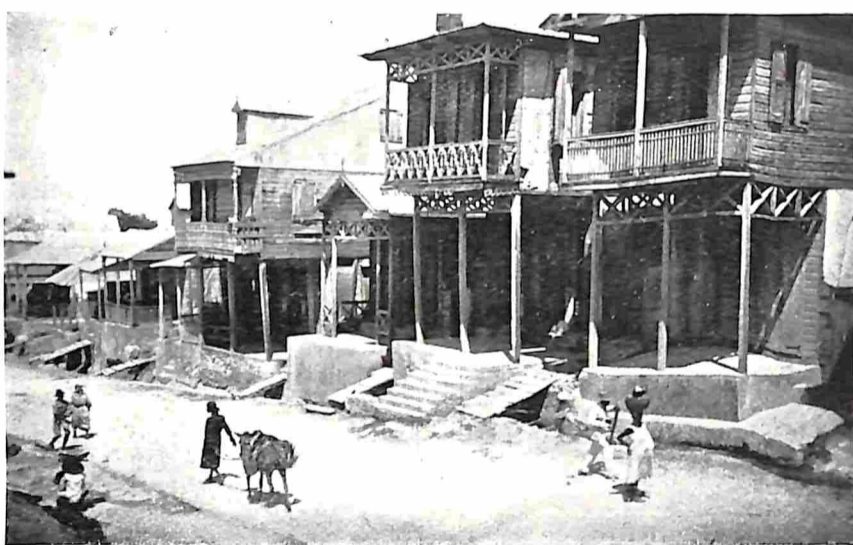

Foto N.V. van Tubergen

HAEMANTHUS MULTIFLORUS
(KALBREYERI)

na den bloei groeit het snel uit. Dan houden we de plant nog even aan den groei, totdat zij vanzelf gaat afsterven en bolmet-pot wordt weggezet. ☼ Onderaan den bol zitten dikke, vleezige wortels, die ook in den rusttijd blijven zitten. Die mogen we dus bij het opnieuw oppotten nooit afbreken. Diep wortelt *Haemanthus* niet; wel in de breedte. Daarom nemen we ook steeds wijde, ondiepe potten en draineeren goed. *Haemanthus* heeft wel steeds een kas noodig: een vochtige warmte is vereischt. Felle zon is echter verkeerd. ☼ Al zal dus niet ieder de exotische Poederkwast in eigen huis kunnen kweken, de belangstelling van den liefhebber verdient de plant wel. En wie een warm liefhebberskasje bezit, kan van *Haemanthus multiflorus* (ook wel *Kalbreyeri* genaamd) heel veel genoegen hebben. L. S.

EEN STRAATJE IN HET OUDE GEDEELTE VAN PORT AU PRINCE

HET GELUKKIGE LEVENTJE OP HAÏTI

DOOR MR. W. J. VAN BALEN

TWEE geluiden zijn er, die in Haïti het oor van den buitenlandschen bezoeker treffen. Twee klanken zullen hem bijblijven, nog lang nadat hij weer van zijn West-Indische en Caribische avonturen is thuisgekeerd. Het eene geluid is het schudden van de cocktails en van de kalebassen die met droge pitten gevuld zijn. Daar rammelt men den heelen avond mee, van het oogenblik af

dat de schaduwen van den laten namiddag het heilige uurtje van den cocktail aankondigen, tot het tijdstip waarop men op het terras van de club zijn horloge bekijkt, en constateert dat over een paar uur een nieuwe dageraad zal gloren. Wat zal men doen, naar bed gaan of blijven dansen? Het burgerlijke verstand pleit voor dit eerste. Maar het rythme der klotzende cocktails en het suizelend rammelen van de marracas wijzen in de richting van een voortgezet lichtzinnig feest. Dat voortdurende schudden raakt men niet kwijt. Men gaat leeren om er midden in te leven, evenals de wurm in de kaas leeft. En na een aanvangsperiode van degelijke bezwaren en misschien zelfs van moreele katers begint men te bemerken dat het dan met de verwoestingen in het karakter van den mensch nogal losloopt. Op Haïti leeft men nu eenmaal zorgeloos en gemakkelijk. De rum is er goed en lekker, maar tevens licht verteerbaar. Daarom richten een paar goedge-schudde Haïtiaanse cocktails ook volstrekt geen onherstelbare schade in het moreele evenwicht aan. Menige bittertafel in Holland is heel wat zwaarder! En ook dat feestvieren in den nacht, bij het klutsen dier plantaardige rammelaars, — men leert om daarover te denken evenals de Negers en Papoea's en Kanaken van alle landen waar het overdag schellicht en warm is, en waar pas des avonds het eigenlijke leven begint, in de fluwelen streeling van den tropennacht. Wat doet het er dus toe hoe men zijn dag indeelt? Een ieder leve zooals hemzelf dat het plezierigst voorkomt. Om te werken blijft er dan altijd nog wel tijd genoeg over. Zie daar de ongeschreven grondwet die voor landzaat en vreemdeling tegelijk geldt. Tenminste op den gelukkigen bodem van Haïti. ☞ De juistheid van bovenstaande bewering wordt natuurlijk door den Nederlandschen

lezer niet voetstoots erkend, ingesteld als hij is op regelmaat, op efficiency en op werken, omdat dat nu eenmaal zoo hoort. Maar ik vind tenminste op Haïti nieuwen steun voor mijn stelling, steun in dat andere geluid dat ik reeds aankondigde. Ach, het bevestigt slechts wat ik zoeven zei: de nacht is minstens even plezierig als de dag, zoo niet gezelliger. Zoolang het donker is, hooren we ver uit de bergen en uit de beboschte heuvels vlak achter de hoofdstad de doffe geluiden, die willen zeggen dat de negers zich weer voortreffelijk amuseeren: de tamtam, in een eentonig rythme dat zich onuitwischaar in uw ooren plant; en daarnaast het eenigszins saaie, maar niettemin eveneens regelmatige gezang van de zwartjes. Dat

lied zou men „Jallen“ kunnen noemen, ware het niet dat dit woord een te vulgair klank heeft. Ook „jubelen“ komt er dicht bij, maar dat is weer te vroolijk. Want evenmin als een mensch voortdurend kan lachen, evenmin is hij in staat om uren lang vroolijke liedjes te zingen. Maar deze negers galmen den heelen nacht door, desnoods twaalf uur aan één stuk. Het lied is dus ook zelf zoo iets als een vaste begeleiding, als het snorren van een motor of als het kabbelen van een beekje. Het kan af en toe eens wat levendiger oplaaien, of het kan tijdelijk wat inzinken. Maar het blijft aanhouden zoolang er

zwartjes bij elkaar zijn. En van uit de verte staart de blanke naar de rossige vuren die het tooneel van die nachtelijke feesten vaagweg aanduiden in die duisternis vol groteske schaduwen. Ook in de stad, vlak buiten het centrum van Port au Prince, kan men die nachtelijke negerfeesten zien, op het binnenplaatsje van een kroegje, of onder het prieeltje naast een hutje dat uit kisten en benzineblikken is opgetrokken. Ook daar bonkt de tamtam en blaast de schorre bamboeklarinet, terwijl af en toe een rollend politiefluitje er doorheen snerpt, niet van een agent, maar van een gast, zóó maar voor de aardigheid. Er wordt gedanst en gewiegeld. Een oude neger zal plotseling waggelend in den kring stappen, en in vervoering dwaze gebaren en grimassen gaan maken. Een klein meisje met glinsterende kraalooogjes en een rose lintje door haar ééne lange krul zal miniatuurbeweginkjes voordansen. En een forsche jonge negerin zal met volle altstem haar levenslied uitloeien in een soort van natuurgebed tot de onzichtbare krachten die haar heeal regeeren. ☞ Dat is de meer geciviliseerde vorm van nachtvermaak, reeds gefatsoeneerd naar steedsche begrippen, reeds meer amusement

dan godsdienstige extase. Maar grimmiger dan deze onschuldige „rará“ van de hoofdstadsvoorstedes zijn de geheimzinnige ceremoniën daar verweg in de bergen, waar we allen het beverige schijnsel van zien, en alleen maar het doffe rythme en af en toe een jubelenden kreet van hooren. Daar wordt niet alleen gedanst en feestgeviert. Daar wordt de vaudou beoefend, de godsdienst der vaders uit Afrika, het verwarde ritueel dat zich overal heeft staande gehouden waar vele negers bijeenwonen, zij het ook dat de oorspronkelijke Afrikaansche zuiverheid in de leer aanmerkelijk vertroebeld is door vreemde bijmengsels. In sommige landen is deze vaudou of voodoo of voedoe-dienst verboden, zooals bijvoorbeeld

EEN STEIL BERGPAD LEIDT NAAR DE CITADEL VAN DEN ZWARTEN KONING CHRISTOPHE

HEERLIJK BADEN IS HET AAN DE KLAPPERSTRANDEN VAN HAÏTI

OP MARKTDAGEN KRIELET HET IN DE DORPES VAN DICHTER ZWERMEN NEGERS

in Brazilië, waar de politie soms triomfantelijk terugkeert van een razzia in de negerwijken buiten Rio de Janeiro, met een vrachtauto vol arrestanten en een boekje vol bekeuringen. Vaudou en christelijke godsdienst laten zich in Brazilië niet combineeren. Op Haïti echter wèl. Elk van deze vaudou-beoefenaars zal zich spontaan een overtuigd Christen noemen. Maar de talrijke en steeds met zijn eigen lief en leed meelevende voorschriften en formaliteiten zijner vaderen wil hij daarom toch niet missen. De priester van zijn dorp is een wijs man. Maar de vaudou-bedienares niet minder. Voor iederen kleinen tegenslag in het dagelijksche bestaan weet zij raad. Tegen elk gevaar dat de gezondheid of de welvaart of het levensgeluk of de hartsgeheimen bedreigt, weet zij een middel-tje. De levenden kan zij zoo maar uit zichzelf doen sterven. Zij kan iemand ook schijndood maken. Ook echter zijn er vaudou-bedienaren, die de overledenen weer tot het leven kunnen terugroepen. Menig gehucht in de verre heuvels is in opschudding geweest doordat een dorpsgenoot, dien men al lang geleden begraven had, plotseling weer gillend door het plaatsje kwam aanrennen, met glazige oogen en een grauwe huidskleur: niemand herkende hij, zelfs niet zijn eigen vrouw of moeder of kinderen; en zonder iemand aan te kijken, holde hij naar het kerkhof toe, om op zijn eigen graf eindelijk ineem te zakken. Dat was er dan zoo een geweest die door een vaudou-toovenaar weer levend gemaakt was, doch zich thans

door het eten van verboden voedsel bewust was geworden dat hij eigenlijk een lijk was, en op het kerkhof thuis hoorde. Soms had hij jaren lang als doode een tweede bestaan geleefd, in dwangarbeid bij den toovenaar, in strenge afzondering en onder sober dieet van cassave-meel en water. Tot het graf eindelijk zijn rechten hernam . . . . ☞ Ongetwijfeld ligt de grootste charme van Haïti in dat zorgelooze maar tevens zoo fantastische leventje der zwarte bevolking. Hooge eischen stellen zij niet aan het leven. Hun land brengt aan voeding en genotmiddelen alles op wat zij noodig hebben: cassave-wortels, mais, bananen, papayas en ananassen, pompelmoezen, zoete aardappelen en den kostelijken rum uit suikerriet. Ook aan kleeding hebben zij een slechts zeer bescheiden behoefte. Een hemd met een broek, een rok met een jak, en klaar is het toilet. Tabak en koffie groeien er voor het grijpen. Lastige voorschriften van de overheid bestaan nauwelijks. Kan men zich een land voorstellen waar de neger plezieriger leeft dan op Haïti, waar het land en de regeering en alles tesamen van hemzelf is. Hij heeft er zon of schaduw precies zooveel als hij begeert. Heeft hij geen zin om te werken, dan gaat hij zingen en dansen, onverschillig of het dag is dan wel nacht. En vindt hij het wèl noodig om aan den arbeid te gaan, dan doet hij dat eveneens zingend. Want zelfs dat werk doet hij op zulke oogenblikken vrijwillig en voor zijn plezier. Als ik niet toevallig een blanke was, zou ik wenschen een neger op Haïti te zijn. Valt er voor onze levensphilosophie niet iets van deze simpele zwartjes te leeren? ☞ De hoofdstad Port au Prince ontwikkelt zich in de laatste jaren hoe langer hoe meer tot een moderne tropenstad met asfaltboulevards en ruime grasgazons, waar regeeringpaleizen, hotels en ambassades omheen gegroepeerd zijn in een omljsting van wuivende palmen en deftige manga-boomen. Maar veel aantrekkelijker is eigenlijk de primitieve oude stad, waar geen twee huizen op elkaar lijken, behalve dat ze allemaal scheef hangen, en zoo'n beetje op goed geluk uit palen en plankjes in elkaar getimmerd schijnen te zijn. Ezeltjes met vrachten sukkelen door de schelzonige straten, en alle vrouwtjes dragen iets op haar hoofd, een mand, een kan, een doosje lucifers. ☞ Nog kluchtiger

MAÏSSCHUURTJE OP HAÏTI. TEGEN MUIZEN BESCHERMD

wordt het in de binnenlanden, in de verspreide gehuchtjes, waar maar hier en daar een als huis herkenbaar bouwsel zich verheft boven de hutjes en schuurtjes en onpretentieuze barakken. Op gewone dagen kan men door zoo'n dorpje heenrijden en nauwelijks opmerken dat men een bewoonde kom passeert. Maar op marktdagen krioelt het er ineens van dichte zwermen zwartjes. Er wordt handel gedreven in duizenden artikelen waarvan de totale waarde nauwelijks een paar kwartjes bedraagt; voor den zwarten dorpeling zijn zij echter onmisbaar. Hoe vaak neemt de blanke, die toevallig zoo'n marktgewoel passeert, een paar kippen in de auto mee naar huis, of een kalkoen, of een volle lading pompelmoezen. Het roezemoest er als op de beurs. Maar alle hartstocht naar geld of bezit schijnt te ontbreken. Men ruilt wat men noodig heeft of te veel heeft, en die handel is een onderhoudend gezelschapsspelletje, dat men voor zijn plezier speelt. ☞ Er zijn ook ernstiger tijden geweest op Haïti. Bijvoorbeeld toen de Amerikaansche troepen landden, en het heele regeeringsapparaat in hun handen namen. Eventjes zag het er naar uit of de vrije Haïtianen wederom slaven zouden worden van de blanken, evenals lang geleden, toen zij bij hun Fransche meesters op de plantage moesten werken. Toen heeft de revolutie, die in Frankrijk uitbrak, ook aan de negers hun „droits de l'homme et du citoyen" gegeven. De groote Toussaint Louverture, ook zelf een neger en een slaaf, heeft hen uit die onderwerping bevrijd, maar hij is zelf door Napoleon opgepakt en ergens in Frankrijk gestorven. Daarna brak er een woeste tijd aan van moord en roof en van strenge executies op last van blanke generaals, maar ook op bevel van hun eigen zwarte leiders. Een van hen, Pierre Christophe, liet zich tot Koning uitroepen, een Zwarte Monarch, die een zwart volk zou regeeren. — evenals vroeger in Afrika. Maar ieder oogenblik kon Napoleon een nieuwe krijgsmacht naar Haïti sturen om de rebelse kolonie

weer te onderwerpen. Om hier op voorbereid te zijn, liet koning Christophe boven op de bergen een fort bouwen, een onneembare citadel, met steile muren en hooge bastions vol kanonnen. Steen voor steen is die vesting op den rug van vrije onderdanen naar boven gezeuld. Bij het omhoogsliepen van de zware kanonnen heeft de zwarte koning op een keer op de plaats zelf echter elken tienden man neergeschoten, opdat de overblijvenden beter zouden aanpakken. Dat was een verschrikkelijke tijd: vrijheid in schijn, maar slavernij in werkelijkheid, nog erger dan vroeger onder de blanke meesters. ☞ Uit die Haïtiaansche Middeleeuwen (die pas ruim een eeuw achter ons liggen) is de Citadel overgebleven als een nog steeds indrukwekkende ruïne, het doel van alle toeristen die Haïti komen bezoeken. Men rijdt er over een steil boschpad op muilezels naar toe, en men verbaast zich hoe een dusdanig omvangrijk bouwwerk op zulk een moeilijk toegankelijke rotspunt ooit kon worden opgetrokken met als eenig hulpmiddel de zwarte arm, die dat alles torste. ☞ Ook de jongste blanke invasie zal binnenkort een blij einde vinden, want de Amerikaansche bezettingstroepen zullen spoedig Haïti weer ontruimen, na er twintig jaar lang de orde gehandhaafd te hebben. Aan dit tusschenspel van blanke voorgedij heeft Haïti te danken, dat de gezondheids-toestand er voortreffelijk geworden is, dat er te Port au Prince zeer plezierige hotels gekomen zijn, en dat er een net van wegen is ontworpen dat zich nog dagelijks uitbreidt, zoodat de talrijke toeristen uit Amerika en uit Europa naar alle kanten excursies kunnen ondernemen. De prachtige tropenwouden, de frissche bergplateaux en de bekoorlijke klapperstranden, waar het zoo heerlijk baden is, — al die genietingen zijn op-

wordt het in de binnenlanden, in de verspreide gehuchtjes, waar maar hier en daar een als huis herkenbaar bouwsel zich verheft boven de hutjes en schuurtjes en onpretentieuze barakken. Op gewone dagen kan men door zoo'n dorpje heenrijden en nauwelijks opmerken dat men een bewoonde kom passeert. Maar op marktdagen krioelt het er ineens van dichte zwermen zwartjes. Er wordt handel gedreven in duizenden artikelen waarvan de totale waarde nauwelijks een paar kwartjes bedraagt; voor den zwarten dorpeling zijn zij echter onmisbaar. Hoe vaak neemt de blanke, die toevallig zoo'n marktgewoel passeert, een paar kippen in de auto mee naar huis, of een kalkoen, of een volle lading pompelmoezen. Het roezemoest er als op de beurs. Maar alle hartstocht naar geld of bezit schijnt te ontbreken. Men ruilt wat men noodig heeft of te veel heeft, en die handel is een onderhoudend gezelschapsspelletje, dat men voor zijn plezier speelt. ☞ Er zijn ook ernstiger tijden geweest op Haïti. Bijvoorbeeld toen de Amerikaansche troepen landden, en het heele regeeringsapparaat in hun handen namen. Eventjes zag het er naar uit of de vrije Haïtianen wederom slaven zouden worden van de blanken, evenals lang geleden, toen zij bij hun Fransche meesters op de plantage moesten werken. Toen heeft de revolutie, die in Frankrijk uitbrak, ook aan de negers hun „droits de l'homme et du citoyen" gegeven. De groote Toussaint Louverture, ook zelf een neger en een slaaf, heeft hen uit die onderwerping bevrijd, maar hij is zelf door Napoleon opgepakt en ergens in Frankrijk gestorven. Daarna brak er een woeste tijd aan van moord en roof en van strenge executies op last van blanke generaals, maar ook op bevel van hun eigen zwarte leiders. Een van hen, Pierre Christophe, liet zich tot Koning uitroepen, een Zwarte Monarch, die een zwart volk zou regeeren. — evenals vroeger in Afrika. Maar ieder oogenblik kon Napoleon een nieuwe krijgsmacht naar Haïti sturen om de rebelse kolonie

weer te onderwerpen. Om hier op voorbereid te zijn, liet koning Christophe boven op de bergen een fort bouwen, een onneembare citadel, met steile muren en hooge bastions vol kanonnen. Steen voor steen is die vesting op den rug van vrije onderdanen naar boven gezeuld. Bij het omhoogsliepen van de zware kanonnen heeft de zwarte koning op een keer op de plaats zelf echter elken tienden man neergeschoten, opdat de overblijvenden beter zouden aanpakken. Dat was een verschrikkelijke tijd: vrijheid in schijn, maar slavernij in werkelijkheid, nog erger dan vroeger onder de blanke meesters. ☞ Uit die Haïtiaansche Middeleeuwen (die pas ruim een eeuw achter ons liggen) is de Citadel overgebleven als een nog steeds indrukwekkende ruïne, het doel van alle toeristen die Haïti komen bezoeken. Men rijdt er over een steil boschpad op muilezels naar toe, en men verbaast zich hoe een dusdanig omvangrijk bouwwerk op zulk een moeilijk toegankelijke rotspunt ooit kon worden opgetrokken met als eenig hulpmiddel de zwarte arm, die dat alles torste. ☞ Ook de jongste blanke invasie zal binnenkort een blij einde vinden, want de Amerikaansche bezettingstroepen zullen spoedig Haïti weer ontruimen, na er twintig jaar lang de orde gehandhaafd te hebben. Aan dit tusschenspel van blanke voorgedij heeft Haïti te danken, dat de gezondheids-toestand er voortreffelijk geworden is, dat er te Port au Prince zeer plezierige hotels gekomen zijn, en dat er een net van wegen is ontworpen dat zich nog dagelijks uitbreidt, zoodat de talrijke toeristen uit Amerika en uit Europa naar alle kanten excursies kunnen ondernemen. De prachtige tropenwouden, de frissche bergplateaux en de bekoorlijke klapperstranden, waar het zoo heerlijk baden is, — al die genietingen zijn op-

eens bereikbaar geworden in een land waar de groote massa der bevolking nog steeds een primitief natuurleven leidt. en zich den heelen nacht door vermaakt met bonken op de trom en het galmen van tevreden liederen.

„Confetti!”

DOOR THÉO DE VEER

La bataille commence; les confetti sont lancés à poignées; des sacs entiers sont vidés sur les têtes; les serpents traversent l'air de leur spirales multicolores... La foule, massée sur les trottoirs, poings en l'air chargés de projectiles, s'apprête pour la bataille joyeuse.

(Gaston Leroux, — Entrée du Carnaval dans sa bonne ville de Nice.)

WANNEER in Nice-la-Belle, op de vroolijke middagen en doljoyeuze feestavonden tijdens Carnaval, de bonte confetti onafgebroken er in dichte, grillig wervelende wolken de volle, fleurige straten kleurt, en ten slotte duizenden kilo's kleine, ronde papierschijfjes er het plaveisel overal bedekken, zóó dat het op de avenue de la Victoire en op de place Masséna waarlijk is als wandelde men daar op een mollig, Oostersch salontapijt, — wanneer een iegelijk, de „noble étranger qui n'est point d'ici” (gelijk de protocolaire term luidt) zoowel als de „habitant”, er die dagen naar hartelust op straat „batailleert” en zich dol vermaakt met het werpen van handvol minuscule, ronde, gekleurde papiertjes in aangezicht en hals van zijn feestenden medemensch, — wel! dan moet, dunkt mij, meer dan één toeschouwer wel eens een oogenblik hebben gedacht: „hoe is men toch eigenlijk op het idee van een dergelijk vermaak gekomen”? Ja, die even amuante als onschuldige „batailles de confetti”, inderdaad, hòe zijn ze eigenlijk ontstaan?.... En ziet, dan lijken van de vele uitleggingen dienaangaande, de beide hier volgende mij wel het meest waarschijnlijk. Volgens de eerste dan, zou — omstreeks 1890 — een „ouvrière” op een Parijsch atelier dat zich met het maken van wandkalenders bezig hield, een grap met een kameraad willende uithalen, deze eens op een zekeren dag wat gekleurde papierrondjes, vanonder de perforermachine afkomstig, in de haren hebben gestrooid,

Waarop genoemde kameraad, met het werpen van een heele handvol dier papiertjes daarop antwoordend, er weldra een onvervalschte „bataille” zou hebben uitgelokt waarbij men om het hardst elkander met die minuscule, kleurige schijfjes bombardeerde. Een amusement dat, door den patroon van het atelier terstond

op handige wijze gelanceerd, alras de confetti uiterst populair zou hebben doen worden. Volgens anderen zou daarentegen een zekere monsieur Lué, te dien tijde directeur-generaal van het Casino de Paris, er de uitvinder van zijn. Want voor de bals van dit etablissement altijd weer naar iets nieuws, naar iets bijzonders zoekend, zou bij dezen heer op een dag het idee zijn opgekomen om zijn vader, een zijderupskweker in Modane, te verzoeken hem een quantum van die kleine rondjes te willen zenden die bij het perforeren van het papier, benoodigd voor de zijdecultuur, in zo'n groote hoeveelheid afvallen. Naar verluidt, met een „succès complet, immense, extraordinaire”!.... Want na de bals van het Casino, zouden al dra die van den Opéra, vervolgens de boulevards, en ten slotte geheel Parijs deze nieuwe mitraille, — de zoo amusante, gekleurde papieren „confetti de monsieur Lué”, — hebben geadopteerd.

Foto F. J. Coppens

VORST EN ZON — EN ELZENKATJES ALS EEN LENTE-BELOFTE

VOLTAIRE en PIRON hadden eens hevigen twist. Piron, die zich het meest beleedigd voelde, liep den volgenden dag naar Voltaire en hechte een kaartje op de deur, waarop hij het woord „schurk” (coquin) geschreven had. Voltaire, die toevallig thuis was, hoorde het gerucht aan de deur en zag, toen hij deze opende, iemand ijlings de trap af snellen. Hij liep naar het venster en bemerkte, dat Piron zich haastig uit de voeten maakte. Een paar uren later begaf Voltaire zich naar Piron, die zeer verrast was door dit bezoek. Zóó verlegen was hij, dat hij nauwelijks wist te stamelen: „Ah, uw gehoorzame dienaar, monsieur Voltaire. Wat geeft u aanleiding mij te vereeren met uw zeer gewaardeerd bezoek?” „U hebt mij uw opwachting gemaakt.” gaf Voltaire ten antwoord. „want ik las uw naam op mijn deur en ik beschouw het daarom als een plicht, u een tegenbezoek te komen brengen”.

CARNEVAL TE NICE

En zie, dan lijken van de vele uitleggingen dienaangaande, de beide hier volgende mij wel het meest waarschijnlijk. Volgens de eerste dan, zou — omstreeks 1890 — een „ouvrière” op een Parijsch atelier dat zich met het maken van wandkalenders bezig hield, een grap met een kameraad willende uithalen, deze eens op een zekeren dag wat gekleurde papierrondjes, vanonder de perforermachine afkomstig, in de haren hebben gestrooid,

Waarop genoemde kameraad, met het werpen van een heele handvol dier papiertjes daarop antwoordend, er weldra een onvervalschte „bataille” zou hebben uitgelokt waarbij men om het hardst elkander met die minuscule, kleurige schijfjes bombardeerde. Een amusement dat, door den patroon van het atelier terstond op handige wijze gelanceerd, alras de confetti uiterst populair zou hebben doen worden. Volgens anderen zou daarentegen een zekere monsieur Lué, te dien tijde directeur-generaal van het Casino de Paris, er de uitvinder van zijn. Want voor de bals van dit etablissement altijd weer naar iets nieuws, naar iets bijzonders zoekend, zou bij dezen heer op een dag het idee zijn opgekomen om zijn vader, een zijderupskweker in Modane, te verzoeken hem een quantum van die kleine rondjes te willen zenden die bij het perforeren van het papier, benoodigd voor de zijdecultuur, in zo'n groote hoeveelheid afvallen. Naar verluidt, met een „succès complet, immense, extraordinaire”!.... Want na de bals van het Casino, zouden al dra die van den Opéra, vervolgens de boulevards, en ten slotte geheel Parijs deze nieuwe mitraille, — de zoo amusante, gekleurde papieren „confetti de monsieur Lué”, — hebben geadopteerd.

Verrast was

door dit be-